

Na temelju članka 4.8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02 i 13/03) i čl. 6. i 7. Pravilnika o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05), rješavajući po zahtjevu "Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini", broj: 33/07 od 29. listopada 2007. godine, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 19. prosinca 2007. godine, donijela je

ODLUKU

1. "Nezavisnom operatoru sistema u Bosni i Hercegovini" određuje se potrebni godišnji prihod za 2008. godinu u iznosu od 5.465.986 KM i utvrđuje tarifa za rad u iznosu od 0,0399 feninga/kWh.
2. Tarifa iz točke 1. ove odluke primjenjuje se za kupce u Bosni i Hercegovini koji preuzimaju električnu energiju sa mreže prijenosa, kao i za vlasnike licence za djelatnost međunarodne trgovine koji deklariraju izvoz električne energije.
3. Regulatorna tijela za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj, te mjerodavno tijelo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koriste tarifu određenu ovom odlukom prilikom određivanja tarifa za krajnje kupce, prema strukturi tarifnih elemenata u okviru pojedinih kategorija potrošnje.
4. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, primjenjuje se od 1. siječnja 2008. godine i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Odluka sa obrazloženjem dostavit će se podnositelju zahtjeva i umješačima u tarifnom postupku i objaviti na internet stranici DERK-a u roku od 30 dana od dana donošenja.

Obrazloženje

Uspostava „Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini” (u daljem tekstu: NOS BiH) omogućena je donošenjem *Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini* ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02 i 13/03) i *Zakona o utemeljenju Neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini* ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04).

NOS BiH je vlasnik licence za obavljanje djelatnosti neovisnog operatora sustava, u skladu sa odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju (u daljem tekstu: DERK), broj: 05-28-007-16/06 od 28. lipnja 2007. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 54/07).

Tarifa za rad NOS-a BiH je, prema članku 22. *Metodologije za izradbu tarifa za usluge prijenosa električne energije, neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge* ("Službeni glasnik BiH", br. 46/05 i 17/07) (u daljem tekstu: *Tarifna metodologija*), namijenjena za pokrivanje troškova rada NOS-a BiH koji nastaju obavljanjem djelatnosti propisanih čl. 2. i 7. Zakona o utemeljenju Neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04).

Tarifa se, primjereno članku 23. *Tarifne metodologije*, utvrđuje na osnovu troškova za obavljanje regulirane djelatnosti i fizičkog opsega usluga u okviru regulirane djelatnosti. Troškovi za obavljanje regulirane djelatnosti i fizički opseg usluga koji pruža regulirana kompanija utvrđuju se na osnovu podataka sadržanih u zahtjevu za odobrenje tarife. Kod utvrđivanja tarifa DERK može koristiti i dodatne podatke za koje smatra da su potrebni.

U skladu sa člankom 3. *Pravilnika o tarifnom postupku* ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05), NOS BiH podnosi DERK-u zahtjev za odobrenje tarifa. NOS BiH podnio je zahtjev za odobravanje tarifa broj: 33/07 od 29. listopada 2007. godine (zaprimljen 1. studenoga 2007. godine pod brojem: 04-28-395/07). Zahtjev je podniet na obrascima propisanim *Odlukom o određivanju obrazaca za dostavljanje podataka u tarifnom postupku* ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05) sa potrebnim priložima.

U skladu sa čl. 4. i 9. *Pravilnika o tarifnom postupku*, iskazani podaci moraju biti jasno izloženi, tako da omogućavaju njihovu potpunu identifikaciju i moraju pružiti dovoljno informacija da bi se mogla donijeti odluka.

Razmatranje zahtjeva za tarife kroz postupak odobravanja tarifa u najvećoj mogućoj mjeri mora ispoštovati temeljna načela koja propisuju da će tarife biti pravedne i razumne, jednakopravne, utemeljene na objektivnim kriterijima i na opravdanim troškovima i određene na transparentan način. Podnositelj zahtjeva za odobrenje tarife dužan je dokazati da predložena tarifa ispunjava zahtjeve iz zakona Bosne i Hercegovine i pravila i propisa DERK-a.

Zahtjev NOS-a BiH navodi slijedeće troškove i rashode za 2007. godinu: troškovi materijala u iznosu 74.300 KM, troškovi usluga 1.255.823 KM, troškovi radne snage 3.063.391 KM, amortizacija 934.454 KM, troškovi kamata 421.786 KM, ostali troškovi 588.558, ostali rashodi 6.000 KM, tj. ukupno troškovi i rashodi 6.344.312 KM, korekcija potrebnog prihoda u odnosu na proteklu godinu 335.438 KM, što čini ukupno potrebni godišnji prihod od 6.679.750 KM.

NOS BiH u zahtjevu, uz detaljnije objašnjenje troškova po stavkama, navodi da je ukupni prihod planiran tako da se njime pokriju ukupni rashodi i određene kreditne i investicijske obveze (Bilanca uspjeha, Plan investicija, Plan kredita) i otplata svih kreditnih obveza koje, prema planu otplate, dospijevaju u 2008. godini. Posebno naglašava alokaciju kredita EBRD za SCADA sustav sa elektroprivrednih poduzeća u Bosni i Hercegovini na NOS BiH u 2008. godine i kredita za kupovinu poslovne zgrade (u skladu sa kupoprodajnim ugovorom) koji bi trebao biti realiziran u visini od 1.090.000 KM, što onda zahtijeva stabilne izvore i osiguranje vlastitih sredstava za njegovu otplatu.

Zahtjev sadrži i planirani fizički opseg usluga na prijenosnoj mreži za 2007. godinu, koji se naslanja na podatke iz Bilance električne energije na mreži prijenosa BiH za 2008. godinu iz studenoga 2007. godine. Isporuke sa prijenosne mreže iznose 11.045.616.075 kWh, od toga isporuke kupcima na distribucijskoj mreži 8.241.531.967 kWh i isporuke kupcima izravno priključenim na prijenosnu mrežu 2.804.084.108 kWh. Zbir bilansnih viškova svih elektroenergetskih subjekata u BiH, umanjen za isporuke domaćim elektroenergetskim subjektima, iznosi 2.647.910.000 kWh.

Zahtijevana tarifa je odnos potrebnog prihoda i energije koju preuzimaju domaći kupci uvećane za deklarirani izvoz i iznosi 0,0463 pf/kWh. U zahtjevu NOS-a BiH stoji zahtijevana tarifa od 0,0461 pf/kWh. Razlika proizlazi iz različite procjene bilansnih viškova u 2008. godini. Veličina od 2.647,91 GWh dobijena je striktnom primjenom *Tarifne metodologije*.

Nakon pregleda opsežne dokumentacije, potpunost zahtjeva NOS-a BiH je potvrđena aktom DERK-a, broj: 04-28-395-2A/07 od 20. studenoga 2007. godine, o čemu je NOS BiH obaviješten narednog dana dopisom broj: 04-28-395-3/07, pa se u nastavku tarifnog postupka moglo pristupiti ocjeni svih podnijetih dokaza uz pridržaj prava DERK-a da traži dodatne podatke i informacije kada to bude smatrao potrebnim.

Zahtjev NOS-a BiH je rješavan provođenjem postupka formalne rasprave, u svemu prema odredbama *Pravilnika o javnim raspravama* ("Službeni glasnik BiH", broj 38/055),

prema čijoj je odredbi članka 45. DERK kratkom obavijesti u dnevnim novinama i na svojoj mrežnoj stranici upoznao javnost sa sažetkom podnijetog zahtjeva i mogućnošću zainteresiranih članova javnosti da se neposredno upoznaju sa zahtjevom i upute pisane komentare u vezi sa predmetom tarifnog postupka.

Obavijest za javnost je pozvala i osobe zainteresirane da u postupku formalne rasprave sudjeluju kao umješači da pismeno dokažu svoj interes, te najavila održavanje formalne rasprave o zahtjevu.

Nakon dostavljanja zahtjeva za stjecanje statusa umješača, DERK je zaključkom broj: 04-28-395-11/07 od 29. studenoga 2007. godine dozvolio sudjelovanje u postupku u svojstvu umješača kako bi saslušao svjedočenja o pozicijama i interesima slijedećih subjekata: JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo, MH “Elektroprivreda Republike Srpske” – Matično poduzeće, a.d. Trebinje, JP “Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne” d.d. Mostar i Aluminijski d.d. iz Mostara.

Umješači nisu koristili pravo da izvrše neposredan uvid u cjelokupnu dokumentaciju zahtjeva za tarife.

Iako je javnost pozvana da može dostaviti komentare na tarifni zahtjev, DERK do zaključenja roka za njihovu dostavu nije primio niti jedan komentar od strane javnosti.

Pripremna rasprava o podnijetom zahtjevu Kompanije održana je 3. prosinca 2007. godine u Tuzli. Na pripremnoj raspravi utvrđena je lista pitanja koje je neophodno raspraviti i redoslijed izvođenja raspravnih radnji.

Na formalnoj raspravi strane u postupku su prezentirale svoje dokaze kako bi se utvrdila istinitost njihovih tvrdnji. Obrađivano je svako od pitanja redom kojim su i nominirana, najprije izlaganjem odgovora podnositelja zahtjeva a potom izlaganjem komentara umješača i voditelja postupka.

Konačno izvješće voditelja postupka opisuje tok postupka, ponuđene dokaze i utvrđene činjenice, relevantne pravne odredbe i preporuku članovima Komisije (u daljem tekstu: Komisija) i dostavljeno je stranci u postupku aktom DERK-a, broj: 04-28-395-31/07 od 12. prosinca 2007. godine, te trećim zainteresovanim osobama koje su dokazale izravan interes da sudjeluju u tarifnom postupku i kojima je takav status pravovaljano priznat od strane DERK-a.

Analiza troškova i prihoda, izložena u konačnom izvješću voditelja potvrđuje, odbija ili prilagođava pojedinačne stavke, veličine ili metode korištene za pripremu prijedloga tarife, u skladu sa diskrecijskim pravima DERK-a u tarifnom postupku.

Izvješće je trebalo da pruži razumnu osnovu Komisiji da na predočenim podacima, argumentima i pojašnjenjima, te komentarima NOS-a BiH (broj: 3868/07 od 13. prosinca 2007. godine) i zainteresiranih osoba (JP “Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne” d.d. Mostar, komentari pod brojem: I-5-7184/07 od 14. prosinca 2007. godine, MH “Elektroprivreda Republike Srpske” – Matično poduzeće, a.d. Trebinje, komentari pod brojem: 11/08/2-2086-9/07 od 14. prosinca 2007. godine, JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo, komentari pod brojem: 01-20611/07 od 14. prosinca 2007. godine), datim na prijedlog ovog izvješća, nakon što ih obazrivo razmotri i procjeni, donese svoju konačnu odluku o podnijetom zahtjevu.

NOS BiH u svojim komentarima na konačno izvješće voditelja postupka u postupku određivanja tarifa za rad NOS-a BiH-a i pomoćne usluge iznosi da je pod stavkom *troškova materijala* u zahtjevu počinio grešku zamijenivši iznose određenih troškova ove skupine. Također, smatra da će se umanjene *troškova usluga* od 190.000 KM odraziti na visinu

izdvajanja za izradbu studija, jer do realnih ušteda na drugim pozicijama na može doći. Umanjenje *ostalih rashoda* za iznos od 48.700 KM, donekle ne bi ugrozilo ovu skupininu troškova NOS–a BiH, obzirom da bi se prvenstveno umanjile naknade članovima upravnog odbora i putni troškovi u zemlji i inozemstvu, ali da treba uvažiti činjenicu da su potpisanim ugovorima o članstvu u entitetskim gospodarskim komorama stvorene obveze po osnovi članarine od 26.000 KM. NOS BiH pojašnjava da je u skupini *financijskih troškova* potrebno planirati sredstva za kamate EIB kredita i da nema nikakve dvojbe da će u 2008. godini doći do povlačenja određenih sredstava iz ovog kredita.

Komentari JP “Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne” d.d. Mostar, kao umješača, navode da je potrebno ograničiti rast plaća i broja uposlenih u NOS–u BiH i dovesti isti u relacije sa ostalim dijelovima sektora tj. da su prosječna primanja unutar NOS–a BiH dovoljno velika i da ih ne treba povećavati, kao ni dostignutu razinu uposlenosti s kojom se mogu obavljati svi, realno predvidivi, poslovni zadaci. Umješač smatra da bi ulaganja u materijalne resurse trebala biti više definirana, tako da drži potrebnim prolongirati daljnje zaduženje novim EIB kreditom, a naredna ulaganja u upravnu zgradu ograničiti na nužna.

JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo u svojim komentarima, kao umješač, daje ocjenu da izvješće voditelja postupka realno odražava činjenice iznesene tijekom postupka, te da su preporuke izvješća prihvatljive.

U komentarima MH “Elektroprivreda Republike Srpske” – Matično preduzeće, a.d. Trebinje, kao umješača, konstatira se neprimjerenim povećanje troškova radne snage NOS–a BiH. Naime, umješač tvrdi da je ostvarena prosječna bruto plaća uposlenika NOS–a BiH u 2007. godini za 250% veća od planirane prosječne bruto plaće za 2008. godinu uposlenih u elektroprivrednim djelatnostima proizvodnje, distribucije i opskrbe u Republici Srpskoj, te da povećanje troškova radne snage NOS–a BiH sa 2.394.975 KM na 2.834.868 KM na ime 9 novoprimljenih radnika nije opravdano i predlaže da se za trošak radne snage u 2008. godini prizna isti iznos koji je podnosiocu zahtjeva odobren u 2007. godini.

Komisija, dakle, mora usmjeriti svoja razmatranja na sve elemente u troškovnoj strukturi koje je isticao podnositelj zahtjeva, analizu troškova i prihoda izloženu u konačnom izvješću voditelja postupka kao i komentare podnositelja zahtjeva i umješača podnošenih u tijeku cijelog postupka, te cjelovitom obzervacijom odlučiti o podnijetom zahtjevu. Slijedom takve obveze, Komisija izlaže slijedeća svoja stajališta:

Bez posebnih objašnjenja, po osnovu *troškova materijala*, NOS BiH traži iznos od 74.300 KM koji je za 33,9% veći od procijenjenog troška u 2007. godini. Naglo uvećanje na ovoj troškovnoj poziciji se ne može dovesti u vezu ni sa zahtijevanim porastom broja uposlenih od cca 18% u odnosu na 2007. godinu. Procjena ostvarenja ovih troškova u 2007. godini jednaka je odobrenim sredstvima od strane DERK–a, pa je sasvim logično razinu troškova dovesti u relaciju sa trenutnim brojem uposlenih. Imajući u vidu i da su troškovi materijala u 2006. godini, kada NOS BiH nije bio u sustavu poreza na dodanu vrijednost (PDV), iznosili 45.389 KM, razumno je troškove materijala u 2008. godini odobriti u visini prijedloga voditelja postupka od 59.440 KM, a što predstavlja 80% od zahtijevanog iznosa.

U okviru *troškova usluga*, Komisija ne može prihvatiti konstataciju NOS–a BiH da će se eventualno umanjenje na ovoj stavci, bez mogućnosti postizanja realnih ušteda na drugim pozicijama u okviru ove skupine troškova, odraziti na visinu izdvajanja za izradbu studija. Komisija podržava stav voditelja postupka u smislu ocjene da su ostvarene određene uštede u 2007. godini na poziciji ovih troškova i da vjerovatno ni u ovoj godini neće biti utrošen iznos koji je namijenjen za izradbu studija, te smatra opravdanim odobriti 85% zahtijevanog iznosa, tj. 1.067.450 KM kao iznos odobren u okviru troškova usluga koji može realno pokriti sve

troškove, uključujući i izradbu određenih studija, planirane od strane NOS BiH-a na ovoj poziciji.

Prilikom razmatranja visine *troškova radne snage*, Komisija uvažava argumente koje su iznosili umješači, kao i prijedlog voditelja postupka, da su prosječna primanja unutar NOS-a BiH dovoljno velika i da ih u ovom trenutku ne treba dalje povećavati. Komisija, također, smatra da NOS BiH treba postupno povećavati broj radnika u skladu sa preuzimanjem funkcija koje su u njegovoj nadležnosti, te cijeni da 2008. godini može nesmetano obavljati sve zadatke i sa 55 prosječno uposlenih. Imajući u vidu dostignutu razinu prosječnih primanja i procijenjeni broj uposlenih, DERK za ukupni trošak radne snage u 2008. godini odobrava iznos od 2.634.473 KM, što predstavlja 86% zahtijevanog iznosa od strane NOS-a BiH.

Po osnovu *amortizacije*, a kao konsekvencu planiranog aktiviranja stalnih sredstva iz SCADA paketa tijekom 2008. godine, NOS BiH je zahtijevao znatno veći iznos u odnosu na ocjenu ostvarenja u 2007. godini. Očekujući da će se planirano aktiviranje novih stalnih sredstava NOS-a BiH realizirati sredinom 2008. godine, te imajući u vidu masu stalnih sredstava aktiviranih koncem 2007. godine, Komisija u cjelosti odobrava zahtijevani iznos za *trošak amortizacije* u visini 934.454 KM.

Financijski troškovi su u zahtjevu planirani u iznosu od 409.786 KM a isključivo se odnose na kamate na kredite za ulaganja u planirane investicijske projekte (komercijalni kredit za zgradu, kredit EBRD-a za SCADA sustav i EIB kredit). Kako je neprijeporno da će se investicije NOS-a BiH najvećim dijelom rješavati iz kreditnih sredstava i svjesna činjenice da su pojedini projekti u poodmakloj fazi (SCADA), Komisija odobrava *trošak kamata* u iznosu 277.768 KM istodobno potvrđujući spremnost da podnositelju zahtjeva naknadno prizna i stvarne troškove EIB kredita nastale u 2008. godini ako se navedeni kredit aktivira i započne njegova otplata.

Komisija u potpunosti podržava argumentaciju voditelja postupka prilikom obrade stavke *ostalih troškova* iz zahtjeva NOS-a BiH i potvrđuje odobreni iznos od 107.256 KM.

Uvažavajući stavove umješača koji su, više puta tijekom rasprave, isticali potrebu zaustavljanja porasta troškova pa čak i smanjenja, pogotovo onih na koje se može izravno utjecati od strane uposlenih, Komisija na poziciji *ostalih rashoda* odobrava sredstva na razini 2007. godine, tj. 430.000 KM što iznosi 88% od zahtijevanog iznosa.

Primjereno članku 25. *Tarifne metodologije*, podnositelju zahtjeva se kao opravdani trošak priznaje i iznos po osnovu obveze plaćanja regulatorne naknade u visini od 42.906 KM propisanoj *Odlukom o utvrđivanju regulatorne naknade za 2008. godinu* ("Službeni glasnik BiH", broj 93/07).

Obzirom da je Komisija prihvatila cjelokupni zahtijevani iznos troška amortizacije od 934.454 KM, a cjeneći, još uvijek, nerazjašnjeni status dijela SCADA sustava koji su platile elektroprivrede u iznosu od 1.404.178 KM, smatra se da je alikvotni dio toga u povećanju amortizacije za iznos od 87.761 KM, što se može tretirati kao prihod od donacija, pa se za isti iznos umanjuje potrebni prihod.

Na osnovu izvedenih analiza zahtjevanih troškova i rashoda podnositelja zahtjeva, Državna regulatorna komisija za električnu energiju kao potrebni godišnji prihod "Nezavisnom operatoru sistema u Bosni i Hercegovini" u 2008. godini utvrđuje i odobrava ukupni iznos od 5.465.986 KM i tarifu za rad, na osnovu ovako odobrenog potrebnog prihoda, u iznosu od 0,0399 pf/kWh. Pojedinačne sustavnice potrebnog prihoda Kompanija je u obvezi financirati u okvirima ovom odlukom odobrenih vrijednosti, kako slijedi:

Troškovi i rashodi (KM)	2007 traženo	2007 odobreno	2008 traženo	2008 odobreno
1	2	3	4	5
Troškovi materijala	65.300	55.505	74.300	59.440
Troškovi usluga	1.560.359	1.160.359	1.255.823	1.067.450
Troškovi radne snage	2.990.810	2.377.975	3.063.391	2.634.473
Amortizacija	457.644	297.500	934.454	934.454
Troškovi kamata	159.830	92.285	421.786	277.768
Ostali troškovi	110.527	99.474	107.256	107.256
Ostali i vanredni rashodi	493.978	424.821	487.302	430.000
Regulatorna naknada	65.000	36.550		42.906
Neraspoređene rezerve	36.000			
Pokriće viška rashoda nad prihodima iz prethodne godine		12.845		
Sredstva rezervisana za investicije		106.666		
1. Ukupni troškovi i rashodi	5.939.448	4.663.980	6.344.312	5.553.747
2. Ostali prihodi				87.761
Potrební prihod (1.-2.)	5.939.448	4.663.980	6.344.312	5.465.986
Energija (kWh)	13.470.474.350	13.470.474.350	13.747.881.968	13.693.526.075
Tarifa (pf/kWh)	0,0441	0,0346	0,0461	0,0399

Tarifa određena u naprijed navedenom iznosu, po uvjerenju Komisije osigurava potrebni prihod za učinkovit, siguran i pouzdan rad NOS–a BiH, odnosno omogućava pokriće svih razumno nastalih troškova i rashoda u poslovanju.

U okvirima razumnog diskrecijskog prava Komisije da potvrdi reprezentativnost i opravdanost svih podnijetih podataka i tvrdnji, da prosudi stupanj vjerojatnoće ostvarenja svih prognoziranih troškova i rashoda, i u okvirima ovlasti DERK–a da do objektivizacije uvjeta za preciznije određivanje tarifa iste odobrava i u skladu sa konkretnim okolnostima u razdoblju podnošenja zahtjeva za odobrenje tarifa (članak 21. *Tarifne metodologije*), na osnovu sveobuhvatnog razmatranja svih dokaza istaknutih u zahtjevu, konačnom izvješću voditelja postupka, komentarima podnositelja zahtjeva i zainteresiranih osoba (umješača), Komisija donosi odluku kao u izreci.

Primjereno članku 14. *Pravilnika o tarifnom postupku*, podnositelj zahtjeva kao regulirani subjekt ima obvezu osigurati pristup javnosti zvanično odobrenoj tarifi tako da odlukom odobrena tarifa bude na raspolaganju javnosti u njegovom glavnom uredu tijekom radnih dana i objavljena na njegovoj mrežnoj stranici.

U skladu sa člankom 9.2 *Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini*, protiv odluke o odobrenju tarifa može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objave odluke.

Broj: 04-28-395-39/07
19. prosinca 2007. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Mirsad Salkić